

Dutt-Doner, K.M., Cook-Cottone, C., Allen, S. (2007). Improving Classroom Instruction: Understanding the Developmental Nature of Analyzing Primary Sources. *Research in Middle Level Education* 30 (6). http://www.amle.org/portals/0/pdf/publications/RMLE/rmle_vol30_no6.pdf

[Daan Donker, 2011]

Samenvatting

Er is maar een beperkt aantal empirische onderzoeken bekend over hoe primaire bronnen het best gebruikt kunnen worden in de les. Het doel van dit evidence based onderzoek is om te kijken welke vaardigheden leerlingen kunnen helpen bij het analyseren van primaire bronnen, welke invloed achtergrondkennis heeft op deze analyse en op welke manier leerlingen historisch leren denken. Uit de resultaten blijkt dat leerlingen zowel basisvaardigheden als complexe vaardigheden nodig hebben. Het artikel eindigt met een aantal praktische aanbevelingen voor docenten.

Inleiding

Uit onderzoek is gebleken dat er een groot verschil is tussen hetgeen geschiedenisdocenten in hun lessen willen overbrengen en de ervaring van diezelfde lessen door de leerlingen. Geschiedenisdocenten geven aan dat zij niet alleen kennis willen overdragen, maar dat zij het vooral belangrijk vinden dat leerlingen leren die kennis te interpreteren en bediscussiëren. De leerlingen daarentegen geven aan dat zij de lessen voornamelijk passief ondergaan en zij een nadruk ervaren op het uit het hoofd leren van feiten.

De auteurs menen dat dit verschil kan worden verkleind door het gebruik van primaire bronnen in de les. Zij geven een uitvoerige beschrijving van onderzoek dat reeds gedaan is over het effect van het gebruik van primaire bronnen in de geschiedenisles. Uit deze onderzoeken blijkt dat het analyseren van primaire bronnen het kritische denken over en het begrip van historische kennis van de leerlingen verbetert, en dat het de leerlingen een manier biedt om zich meer persoonlijk bij geschiedenis betrokken te voelen.

Er zijn echter maar een beperkt aantal empirische onderzoeken bekend over hoe de primaire bronnen het best gebruikt kunnen worden in de les. De meeste van deze onderzoeken zijn uitgevoerd in de bovenbouw en slechts een klein aantal bij jongere leerlingen. De belangrijkste resultaten uit deze onderzoeken zijn dat leerlingen al vroeg met historische bronnen in aanmerking zouden moeten komen om de benodigde vaardigheden voor een goede analyse van deze bronnen te kunnen ontwikkelen, maar dat zij wel op een gestructureerde manier met deze bronnen moeten leren omgaan. Vanaf de onderbouw lijken leerlingen zich deze vaardigheden eigen te kunnen maken. Daarnaast lijkt het belangrijk dat de leerlingen zich kunnen inleven in de bronnen voordat ze deze met succes kunnen analyseren.

Omdat er nog weinig empirisch onderzoek is gedaan bij leerlingen in de onderbouw, richt dit onderzoek zich op leerlingen uit de fifth grade (9-11) en seventh grade (12-13). De onderzoekers hopen met de resultaten van deze studie docenten de complexiteit van het analyseren van primaire bronnen beter te laten begrijpen waardoor zij primaire bronnen beter kunnen gebruiken in hun lessen.

Onderzoeksvragen

1. Welke vaardigheden hebben leerlingen nodig om primaire bronnen te analyseren?
2. Welke van deze vaardigheden zijn het meest bepalend voor een correcte analyse van de primaire bronnen?
3. Is er een significant verschil tussen leerlingen uit de 5th grade (9-11 jaar oud) en 7th grade (12-13 jaar oud) met betrekking tot deze vaardigheden?

Methoden

Onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie bestaat uit leerlingen van een particuliere school. Aan het onderzoek deden 18 leerlingen mee uit de fifth grade en 52 uit de seventh grade. Alle leerlingen hebben een

toelatingstest gedaan voordat ze mee mochten doen aan het onderzoek. De leerlingen worden beschreven als intelligent, gemotiveerd en goede lezers. Tijdens het onderzoek hebben de leerlingen primaire bronnen over de aardbeving in San Francisco in 1906 geanalyseerd. Alle leerlingen hadden wel voorkennis over aardbevingen in het algemeen, maar zij hadden geen les gehad over de aardbeving in San Francisco in 1906.

Materialen

De primaire bronnen die zijn gebruikt in dit onderzoek bestaan uit twee teksten en twee afbeeldingen over de aardbeving in San Francisco in 1906. De tekstbronnen bestonden uit een krantenartikel en een stuk uit een dagboek. De leerlingen gebruikten een analyse schema van het Nationaal Archief om de bronnen te analyseren, bestaande uit elf open vragen. Daarnaast werd gebruik gemaakt van een 'multiple document analysis tool', bestaande uit negen open vragen, om de bronnen met elkaar te vergelijken.

Meetprocedure

Het onderzoek werd uitgevoerd gedurende twee weken tijdens de normale lessen, waarbij de lessen niet werden gegeven door de betreffende docenten geschiedenis maar door de School Library Media Specialist (SLMS). Gedurende de eerste lessen werden de leerlingen gevraagd vragen te beantwoorden over aardbevingen in het algemeen, het jaar 1906, San Francisco en de aardbeving in San Francisco in dat jaar. Op deze manier werd de achtergrondkennis van de leerlingen in kaart gebracht.

In de volgende lessen kwamen de primaire bronnen een voor een aan bod. De leerlingen kregen een inleiding van de SLMS, waarna ze de bron individueel moesten analyseren met behulp van het schema van het Nationaal Archief. De leerlingen kregen alleen hulp bij de verklaring van woorden in de tekst indien nodig. Op laatste dag werd de leerlingen gevraagd om met de 'multiple documents analysis tool' de bronnen te vergelijken en hun analyses samen te brengen waarbij ze gevraagd werden naar (i) herkenning van verschillende perspectieven, (ii) beoordelingen van de betrouwbaarheid en objectiviteit van de bronnen, (iii) inschatten van de historische waarheid, (iv) argumentatie op basis van bewijs en (v) historisch onderzoek op basis van de documenten.

Data analyse

De onderzoekers hebben variabelen gedefinieerd om de resultaten in uit te drukken. De definitie van deze variabelen is gebaseerd op eerder onderzoek en de ervaringen binnen dit onderzoek. Uiteindelijk zijn zes variabelen gedefinieerd:

1. Achtergrondkennis (BG): score op de achtergrond vragen
2. Afbeeldingsvaardigheden (IS): score op de analyse van afbeeldingsbronnen
3. Schriftelijke vaardigheden (WS): score op de analyse van tekstbronnen
4. Gebruik van achtergrondinformatie (BU): de mate van integratie van voorkennis in de analyse van de primaire bronnen
5. Historische toepassing (HA): de mate van geschiedkundig begrip dat blijkt uit de afzonderlijke bronanalyses
6. Totale documenten vaardigheden (TL): de scores op elke afzonderlijke bron en die van de 'multiple documents tools analysis' samen

Met de waarden van deze zes variabelen voor iedere leerling konden verschillende statistische analyses worden uitgevoerd. De onderzoekers hebben onder andere gekeken naar gemiddelden en spreiding van de 5th grade en 7th grade leerlingen, er is een correlatie en multiple regressie analyse uitgevoerd met de variabelen, en tenslotte is een Analysis of Variance (ANOVA) uitgevoerd om de verschillen tussen de 5th en 7th grade leerlingen per variabele te onderzoeken.

Resultaten

De resultaten van de verschillende analyses worden uitvoerig weergegeven, het is niet nodig die in zijn geheel hier te herhalen. De belangrijkste resultaten van het onderzoek staan hieronder per onderzoeksvraag:

1. Welke vaardigheden hebben leerlingen nodig om primaire bronnen te analyseren? De vijf gedefinieerde vaardigheden BG, IS, WS, BU en HA correleren allemaal zowel onderling als met de totale document analyse vaardigheden (TL). Dit betekent dat alle vijf vaardigheden van invloed zijn op de totale scores van de leerlingen. Daarbij geldt wel dat de afbeeldings- en schriftelijke vaardigheden (IS en WS) een lage correlatie hebben met de complexe vaardigheden 'gebruik van achtergrondinformatie' (BU) en 'historische toepassing' (HA). Dit suggereert dat er wezenlijk verschillende vaardigheden betrokken zijn bij de analyse van primaire bronnen: basis vaardigheden en complexe vaardigheden. Opvallend is dat voor deze groep "middle-school" leerlingen hun WS score een goede indicator was voor hun TL. Opgemerkt moet worden dat de gemiddelde achtergrondkennis van alle leerlingen laag was.
2. Welke van deze vaardigheden zijn het meest bepalend voor een correcte analyse van de primaire bronnen? Uit de regressieanalyse blijkt dat WS en IS het meest bepalend waren, maar dat ook een klein deel van de uitkomst van de analyse wordt bepaald door HA. Het lijkt er dus op dat de basisvaardigheden het meest van belang zijn voor een goede analyse van primaire bronnen, maar dat de complexe vaardigheden niet vergeten mogen worden.
3. Is er een significant verschil tussen leerlingen uit de 5th grade (9-11 jaar oud) en 7th grade (12-13 jaar oud) met betrekking tot deze vaardigheden? De leerlingen uit de 7th grade scoorden significant beter op de volgende variabelen: achtergrondinformatie (BG), afbeeldingsvaardigheden (IS), gebruik van achtergrondinformatie (BU) en totale document vaardigheden (TL). De leerlingen uit beide groepen scoorden even laag op de historische toepassingsvaardigheden (HA), hetgeen suggereert dat geen van beide groepen leerlingen in staat was bij de analyse van deze primaire documenten historisch denken te ontwikkelen.

Conclusie en discussie

Ten eerste concluderen de auteurs dat alle vijf gedefinieerde vaardigheden (BG, WS, IS, BU en HA) bijdragen aan een succesvolle analyse van primaire bronnen. Docenten zouden dus aan al deze vaardigheden aandacht moeten besteden. Daarbij wordt opgemerkt dat de basisvaardigheden, en dan met name de tekstuele vaardigheden, het belangrijkste waren, omdat de leerlingen hiermee de sleutel informatie uit de bronnen kunnen halen, waar zij dan vervolgens verder mee kunnen analyseren. Ook blijkt achtergrondinformatie over de primaire bronnen van belang. Docenten wordt daarom aanbevolen om (I) de leerlingen de benodigde achtergrondinformatie te leren, (II) de tekstuele vaardigheden van de leerlingen te stimuleren en (III) de analyse van primaire bronnen goed te structureren en begeleiden.

Ten tweede bleek dat de scores van de leerlingen uit beide groepen over het algemeen laag waren. Dit suggereert dat het analyseren van primaire bronnen door de leerlingen zelf, zonder begeleiding van een docent, niet de beste resultaten oplevert. Leerlingen hadden vooral moeite met het feit dat de bronnen soms tegenstrijdige informatie gaven. Docenten zouden leerlingen daarom moeten laten oefenen met het feit dat niet alle primaire bronnen accurate en objectieve informatie geven.

Ten derde concluderen de onderzoekers dat er wel degelijk verschillen zijn in de vaardigheden van 5th grade leerlingen en 7th grade leerlingen, hetgeen erop wijst dat er een ontwikkelingstraject met betrekking tot historisch redeneren plaatsvindt. De leeftijdsperioden van de leerlingen die aan dit onderzoek hebben meegedaan zouden wel eens bepalend kunnen zijn voor het aanleren van historisch redeneren. Daarom wordt aanbevolen om leerlingen vanaf de 5th grade te laten werken met

primaire bronnen. Hierbij is het belangrijk dat de docent in het begin 'het hele verhaal' laat zien met primaire bronnen die verschillende invalshoeken van het verhaal laten zien. Op deze manier leren leerlingen dat zij niet alleen op de informatie van een enkele primaire bron moeten vertrouwen, maar verder onderzoek moeten doen met behulp van andere bronnen.

Tenslotte merken de auteurs op dat vooral de 5th grade studenten de begeleiding van de docenten missen. Er wordt daarom aangeraden om vooral op die leeftijd de leerlingen te begeleiden door voldoende achtergrondinformatie te geven en de analyse van primaire bronnen door gerichte vragen te begeleiden.